

for Menigheden som Udøver baade af gejstlige og verdslige Funktioner samt hans sociale og moralske Placering. Der er i disse Afsnit paa Grundlag af flittige Arkivstudier fremdraget talrige interessante Træk, der er velegnede til at belyse en Række konkrete Faktorer. Særlig kan fremhæves Gennemgangen af de gejstlige Bogsamlinger efter Skifteprotokollerne.

Kan Forf. ikke frikendes for en vis Overtro paa Værdien af Statistik selv paa Omraader, hvor man hellere maa veje end tælle, og har han maaske en lovlig stærk Lyst til at inklude sig paa vidtløftige historiefilosofiske Spekulationer, som det specielle Emne næppe gør paakrævede, saa maa man anerkende den prisværdige Stræben efter at vise historisk Forstaaelse og Redelighed i Bedømmelsen, som overalt gør sig gældende.

Bjørn Kornerup.

Da det franske Akademi efter det tyske voldsherredømmes sammenbrud udfyldte de mange huller, som krigen og nødaarene havde slaadet i de »udødeliges« rækker, og til en af de ledige pladser kaldte René Grousset, var dette valg en vel fortjent anerkendelse af et omfattende og mangesidigt historisk og arkæologisk forfatterskab.

Grousset's forskningsomraade er Asien; hans historiske forfatterskab har sin rod i denne verdensdels historie, men er opbygget paa bred universal-historisk grund. Grousset gør sig til talsmand for at betragte Asiens historie som et selvstændigt historisk problem, og ikke, som det saa ofte sker, som et vedhæng til den europæiske »verdenshistorie«, hvor Asien i det store og hele kun kendes værdig til at finde omtale i egenskab af et interesseomraade i kulturel og politisk henseende for europæiske stater og folk. Ud fra betragtningen af Asiens historie som en enhed og et selvstændigt led i verdenshistorien kommer Grousset til at tillægge brydningerne, eller om man vil vevselvirkningerne, mellem Asien og Europa en fremragende betydning som virkende faktor i historiens gang i begge disse to store landomraader, og i sit forfatterskab vender han stadig tilbage til denne dynamiske betragtning af Asiens historie i verdenshistorisk ramme, hvorfor ogsaa konfliktsituationerne mellem Europa og Asien indtager en fremstaaende plads i hans forskninger.

Det første større historiske arbejde i Grousset's omfattende forfatterskab var *Histoire de l'Asie* (3 bd. Paris 1921-22), hvoraf et resumé foreligger i det lille bind med samme titel i serien »Que sais-je« (Paris 1941); dette arbejde er den første sammen-

fattende fremstilling af Asiens historie i den nyere historieskrivning og er samtidig et programskrift for Grousset's opfattelse og vurdering af den asiatiske historie. Hans senere talrige og mangeartede behandlinger af større eller mindre afsnit af Asiens historie er i virkeligheden en videre udformning af de bærende tanker i dette værk. Grousset skildrer Asien som en historisk enhed og ud fra denne verdensdels egne politiske og kulturelle forudsætninger; som en følge af dette grundsyn behandler han blot den gamle orient og østerlandene under grækervælden i store træk; efterhaanden som skildringen fører ind paa omraader, der ligger udenfor Europas synsvidde, eller bevægelser, der betegner Asiens modstand mod Europa, tiltager den i bredde, ganske særlig behandler Grousset den »mongolske verden« (bd. 3), hvor han med udgangspunktet i mongolerstormen opridser Irans, Indiens, Kinas og Japans historie fra Djinghis-khan's dage til den begyndende europæiske indtrængen og østens brud med den gamle hjemlige tradition.

Grousset's senere forskninger i den asiatiske historie har især samlet sig om tre spørgsmaal: Øst-Asien, mongolerne og kors-togene.

Øst-Asiens historie har Grousset fundet anledning til at behandle to gange i større sammenhæng, første gang i *Histoire de l'Extrême-Orient* (2 bd. Paris 1929) — indtil nu utvivlsomt Grousset's hovedværk som historiker — og senere i *L'Asie orientale dès origines au XVIème siècle, I Les empires* (Histoire du Moyen-Age t. 10.1 Paris 1941); til disse sammenfattende arbejder om Øst-Asiens historie slutter sig den mere skitse-mæssige *Histoire de la Chine* (Paris 1942).

Den mongolske verden, eller maaske bedre de asiatiske step-pers historie, har Grousset vist en særlig interesse, og fra hans pen foreligger i hastig følge: *L'Empire des steppes* (Paris 1939), hvor han drager grundlinjerne af de asiatiske steppefolks historie fra deres første tilsynekomst til 17. aarh., da de sidste mongolske riger gik til grunde, og efterviser paa bred kulturhistorisk baggrund, hvilken betydning disse stammer og folk havde for Asiens og Europas historie. *L'Empire mongole* (Histoire du Monde VII.3 Paris 1941) og *Le Conquérant du Monde, vie de Gengis-khan* (Paris 1944), som begge i hovedsagen behandler det samme spørgsmaal: mongolervældens opstaaen og steppefolkets togter gennem verden, der førte til oprettelsen af det kortvarige mongolske stor-rige; det første af de anførte arbejder paa streng videnskabelig grund, medens det andet i næsten belletristisk form samler sig om dramaets hovedperson, verdenserobreren Djenghis-khan.

Korstogenes historie giver indenfor nogle faa aarhundreder et formindsket billede af den aldrig brudte række af fremstød og modstød mellem Asien og Europa, som Grousset stadig dvæler ved, og det har derfor næsten været en selvfølge, at han tog dette problem op til behandling; i det store arbejde *Historie des Croisades et du Royaume franc de Jérusalem* (3 bd. Paris 1934—36; i forkortet form *L'Épopée des Croisades* Paris 1939, og i endnu mere knap form *Les Croisades* Paris 1944 i serien *Que sais-je*) har Grousset skildret korstogene som et kapitel af det »orientalske« spørgsmaal, en episode i Europas siden oldtiden førte kamp mod Asien; fremstillingen samler sig navnlig om skildringen af frankiske riger i Syrien, dette mærkelige forsøg paa at omplante den middelalderlige europæiske statstanke og dermed feodalismen i dens konsekvente form paa asiatisk jord, hvad der netop bidrog til, at dette første forsøg paa et frankisk landnam i Syrien saa hastigt brød sammen.

Kort efter optagelsen i Akademiet udsendte Grousset et bind essays, *Le Bilan de l'Histoire* (Paris 1946), hvis første opsats, *Mesure de la civilisation*, i form af et rids over verdensbegivenhederne fra historiens gry til de sidste aars hændelser, bragte en vurdering af de drivende kræfter i historien; med større udsyn end i noget andet af sine værker har Grousset her fremlagt sit syn paa historiens gang som en stadig bølgen frem og tilbage af de folk og nationer, der optræder paa historiens skueplads, og naar — da han gør historiens regnebræt op — om end ad andre veje, til en opfattelse af verdenshistoriens struktur, som ikke meget afvigende fra Kurt Breysig's »Stufenlehre«.

Grousset's historiske arbejder er kun en del af hans omfattende litterære virksomhed, men uden tvivl den tungest vejende i hans forfatterskab, baade ved dens emnevalg og ved deres solide og grundige behandling af spørgsmaalene uden at sky de mange vanskeligheder, som kildestoffet har frembudt, ofte daarligh overleveret og i en vanskelig tilgængelig form, og med faa og uvæsentlige undtagelser overleveret i Asiens lidet tilgængelige sprog.

René Grousset's kendemærke som historiker er, at han aldrig taber den store sammenhæng af syne. I en tid, hvor specialiseringen indenfor historien, som indenfor alle andre videnskaber, efterhaanden har taget mere og mere overhaand, og hvor historikerne kun med ængstelige fjed vover sig ud over egne landegrænser, er det forfriskende at møde en historiker, der higer ud til fjerne, fremmede verdensdele, og der tager nyt land under plov.

Otto Koefoed-Petersen.